СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 94. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 26-го квітня 1941. No. 94. Jersey City, N. J., Saturday, April 26, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕКРЕТАР ВІКАРД ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПРЕДСТАВНИКІВ ХЛІБОРОБСТВА

НЮ ЙОРК. — Перед представниками хліборобства зо стейтів Нової Англії виголосив промову секретар хліборобства Клод Вікард. Він сказав, що колиб виграли держави „осі" Америка знайдеться в дуже скрутнім економічнім положенні. Всі морські шляхи, а з ними заморські ринки, будуть контрольовані німцями. Крім того, говорив Вікард, беручи під увагу це, що Гітлер ламає свої договори з чужими державами, а обіцює водночас свому народови домінацію над світом, можна бути певним, що він, колиб поконав Англію вдарить проти Злучених Держав Америки. Вікард закликав приявних, щоб впливали на збільшення хліборобських продуктів, зокрема молочних виробів. Він обіцяв ступневий зріст цін на хліборобські продукти.

ВІДГОМІН ПРОМОВИ ЛИНДБЕРГА.

НЮ ЙОРК. — Промова Линдберга, в якій він виступав проти вступлення Америки до війни і твердив, що Велика Британія програє, викликала широкий відгомін. З одного боку його комітет „Америка Перша" зискав три тисячі нових членів. З другого боку посипались на нього закиди з ріжних сторін, що він працює на користь держав „осі". Відразу по тій промові на радіо виступили два бесідники з комітету „боротьби за свободу", що проповідує навіть війну, колиб цього треба — Джеймс Варбург і Ставт, та гостро скритикували Линдберга, назвавши його націстичним ступайком. Скритикував його також посадник Ля Гвардія, але відкинув думку, що Линдберг є знаряддям Гітлера і що він не є американським патріотом. Він є американським патріотом, говорив Ля Гвардія, але не знає історії і не дивиться реально на теперішні події. Малі держави мусіли ро...ти менший, чи більший спротив Гітлерови і Мусолінієви, бо ніщо інше їм не лишалось. Вони не робили цього під нашептом Англії, бо на стільки вони самі мають розум, казав Ля Гвардія.

НАСТРОЇ В АМЕРИЦІ.

ПРИНСТОН (Ню Джерзі). — Перебуваючий тут директор бюра публичної опінії, д-р Гелоп, заявив, що більшість американців таки вірить у перемогу Англії і є думки, що Англія повинна продовжати війну. До балканської кампанії в перемогу Англії вірило на сто 78. А лиш чотирьох вірило в перемогу держав „осі". Тепер лиш 57 вірить в перемогу Англії, а 11 в перемогу держав „осі". Передтим 84 на сто було тої думки, що треба продовжати війну, нині 71 є за продовжуванням війни.

ВИДАВЦІ ҐАЗЕТ ПРИРІКАЮТЬ ПОМІЧ.

НЮ ЙОРК. — На закінченню конвенції ґазетних видавців, що відбувалась в Ню Йорку, приявні видавці ухвалили резолюцію, що будуть піддержувати всіми силами теперішню кампанію зброєння і всі заходи уряду зробити край сильним під мілітарним оглядом. На тій конвенції секретар фльоти, Френк Накс, заявив, що уряд є сильно наставлений проти примусової цензури, навіть на випадок війни. Зате видавці мусять самі добре визнаватись в справах і не використовувати свободи слова так, щоб не шкодити державним інтересам.

ПІДВИШКИ ПЛАТ.

НЮ ЙОРК. — Робітники в Вестінґгавз Електрик Ко. дістали підвишку заробітних плат, по 4 доляри на тиждень і більше. Подібну підвишку дістануть робітники Дженерал Електрик Ко. Разом тих робітників начисляють 75,000. Також компанія ґнутої сталі, що має 200,000 робітників, пішла слідом інших сталевих компаній і дала своїм робітникам підвишку 10 центів на годину. Подібні підвишки дістануть робітники заняті при радіо і телевізії.

ПЕРШИЙ ПОВЗ З НОВОЇ ФАБРИКИ.

ДІТРОЙТ. — Заходами автомобільної корпорації Крайслера побудовано в Дітройті величезну фабрику повзів середньої ваги. Ця фабрика вже готова і отсе випустила першого повза, ваги 25 тон. Цей повз має одну гармату і кілька скорострілів. Може порушуватись зо скорістю 25 миль на годину. Проби виказали, що він може валити дерева, переїздити багна і баюри. Він теж завалив двоповерховий дім, що стояв йому підчас спроби на дорозі. Ця фабрика таких повзів буде виробляти по 18 щодня, працюючи 24 години на добу.

ФІЛЬМОВОГО МАҐНАТА ЗАСУДИЛИ.

НЮ ЙОРК. — Фільмового маґната Джозефа Шенка суд засудив на три роки тюрми і $20,000 кари за викрут від плачення податків. Його спільника Московіца, який помагав Шенкови шахрувати податкові звіти, суд засудив на рік тюрми і $10,000. За два роки Шенк не заплатив урядови чверть міліона долярів. Тепер, коли йому не вдасться дістати шляхом апелю до вищого суду звільнення від кари, він мусить вандрувати до тюрми.

АМЕРИКА МУСИТЬ ДАТИ АНГЛІЇ ПОМІЧ ДО РУК — КАЖЕ КОРДЕЛ ГОЛ

Секретар стейту Кордел Гол в своїй промові перед товариством міжнародного права виголосив промову, в якій гострими словами таврував держави „осі" за те, що вони в варварський спосіб нападають миролюбні держави та казав, що Америка за всяку ціну мусить постаратись, щоб та поміч, яку забирають з Америки для Англії її торговельні кораблі, дійсно доходила до рук Англії, а не пропадала на морі від ворожих субмарин і боєвих суден. Цю заяву, беручи під увагу подібні заяви інших секретарів, всі інтерпретують так, що американський уряд вже рішився на якісь дуже важні кроки у відношенні до війни і цими заявами він хоче лише підготувати в цьому напрямку американську публичну опінію. Після всякої правдоподібности в найкоротшому часі забере в тій справі голос сам президент Рузвелт і зробить перед нацією певні важні заяви.

СЕКРЕТАР ВІЙНИ НАКС КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА ТЕПЕР НЕ МОЖЕ ЗАВЕРТАТИ

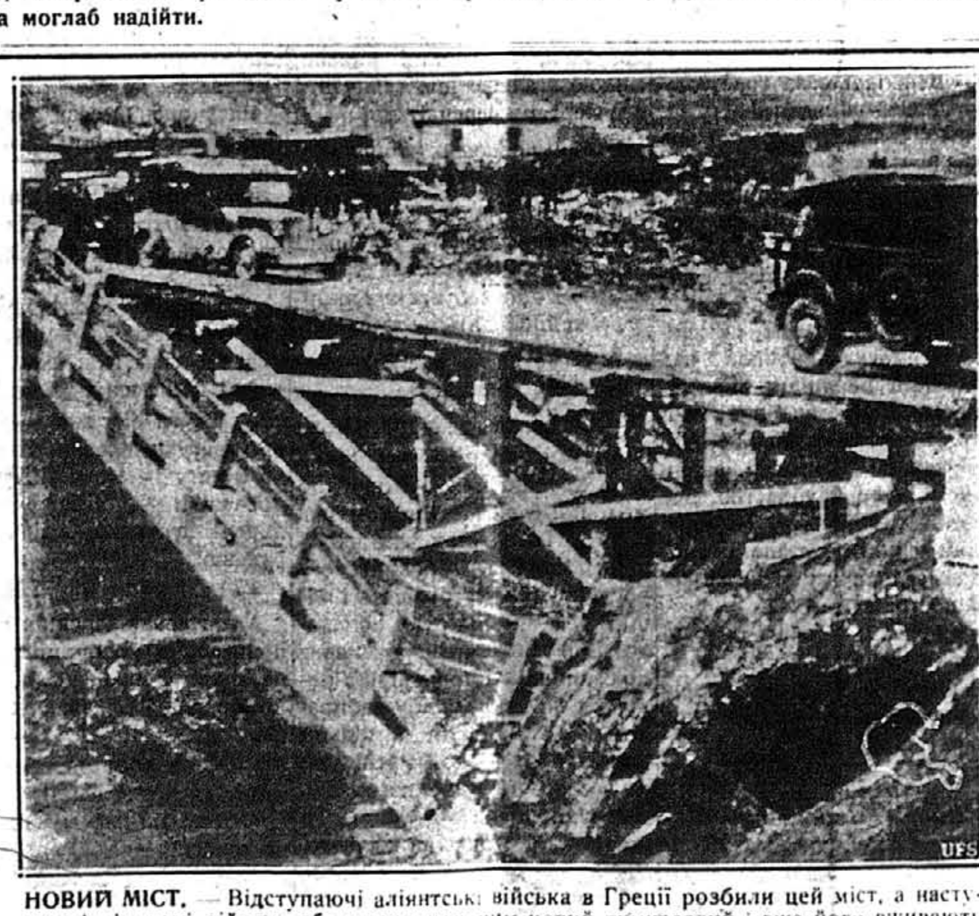
Водночас з промовою Кордела Гола перед конвенцією ґазетних видавців виголосив промову також секретар фльоти, Френк Накс і сказав, що війна в Европі, це „наша війна". Американська нація згодилась піддержати всіма засобами аліянтів. Але та поміч внаслідок діяння ворожих сил не доходить до рук аліянтів так, як повинна. Тому Америка мусить зробити черговий крок, щоб та поміч дійсно доходила. Тепер, коли Америка зайшла вже в половину дороги, вона не може завертати. Бо колиб програла Велика Британія разом зо своїми союзниками, черга цілком певно прийшлаб на саму Америку, казав він. Америка вже і так ріжними договорами поміж державами „осі" є окружена. Недавний мир, заключений між Советами і Японією є останнім звеном в цім окруженні. Цей мир дасть Японії вільну руку на Далекім Сході. Водночас цей мир не поможе Советам на випадок, якби Німеччна хотіла напасти на них і забрати Україну, говорив Накс. Бо фактично Японія в останніх літах не загрожувала Советам, бо сама була по вуха впутана в китайську війну. Отож Совети, заключивши мир з Японією, собі не помогли, тільки Японії, даючи їй вільну руку до війни з Америкою. Серед такого положення Америка не може себе дурити, що та війна її не обходить і що вона може жити відокремлено від світу. Коли впаде Британська Імперія цілком певно держави „осі" візьмуть на прицїл Америку.

БРИТІЙСЬКІ Й ГРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ ДЕРЖАТЬСЯ В ТЕРМОПІЛЯХ

Термопілі зачинають відновляти свою давню славу, що розійшлась по цілому світі й від тисячів літ нагадує перського наїздника Ксеркса і славних 300 спартанців, що прибули зо своїм королем Леонідом боронити перзам переходу і вступу в тесальську долину, що є отвертими дверми до Атен, столиці Греції та до опанування цілою Грецією з Пельопонезом. В подібний спосіб боронять тепер того переходу грецькі й британські війська, хоч свідомі того, що дні, а може й години їхньої оборони почислені, бо німці вже спровадили найтяжчі свої гармати, а це є у першу чергу боротьба машин і гармат, а доперва потім людей. Навіть німецькі воєнні звідомлення подають, що німецькі війська стрінулись з новим, завзятим і не сподіваним опором під Термопілями. Видно, що не іде їм легко, коли навіть не згадується про летунські налети. А такі є, бо про це передає радіо з Атен, кажучи, що німецькі летуни скидають такі сильні бомби на пристань Пірей, що ціле місто трясеться. Виходить, що не зважаючи на те бомбардовання, британські частини таки можуть займати кораблі й відпливати на полудне, на Крету, або до Александрії, щоб звідтам продовжати боротьбу. Коли мова про Термопілі, то подається, що британсько-грецькі жертви дуже малі, але німецькі значні, що, беручи під увагу гористий неприступний терен, являється природним явищем.

В АФРИЦІ ЗДЕРЖАНО НАСТУП НА ЄГИПЕТ

Британці, як виходить з воєнних звідомлень, знову є в Африці панами ситуації на всіх боєвих фронтах, включно з тим, що є на границі Єгипту, а спрямованім в сторону Суезького каналу. Так виглядає, що спільна італійсько-німецька офенсива мусілаб дістати дуже сильну допомогу, щоб могти далі розвиватись. А на таке не заноситься, особливо від того часу, як британська фльота обстрілювала Тріполіс, себто ту пристань, через яку така допомога моглаб надійти.

НОВИЙ МІСТ. — Відступаючі аліянтські війська в Греції розбили цей міст, а наступаючі німецькі війська збудували над ним новий тимчасовий і вже його вживають для погоні за відступаючими противниками. Цю картину переслано літаком до Берліну, звідки її переслано радіом до Америки.

СОВЄТИ БУДУТЬ ІТИ ТАКИ РАЗОМ З НІМЕЧЧИНОЮ, ЩОБ РОЗБИТИ ВЕЛИКУ БРИТАНІЮ

ІСТАНБУЛ. — До ріжнородних поголосок про те, що буде тепер з Туреччиною і Советами, якщо німці захочуть наступати на Суезький канал через Малу Азію та перебирати ще й контролю над Дарданелями, треба додати ще одну: Совети мовчать тепер не тільки тому, що бояться війни з Німеччиною, але в першу чергу тому, що між ними і Німеччиною існує тайний договір щодо поділу Британської імперії. Кажуть, що Німеччина мала приобіцяти Советам Індію. Саме з тою обіцянкою треба звязувати гуртування більших сил Советами на сході, в Туркестані, звідки Совети повиннїб напасти на Іран і Афганістан, а через них — на Індію. В тому помагалиб Советам натискаючи на Суезький канал. Очевидно, що ніхто не знає, чи і скільки є правди в такій поголосці. Але так є, що ті, що є дещо поінформовані, втратили віру в те, щоб Туреччина могла числити на якусь допомогу з боку Советів, чи на те, щоб Совети відважились виповісти Німеччині війну. А чи є між Советами і Німеччиною тайна умова щодо поділу Британської імперії, це вже друга справа.

АНГЛІЯ ДАЛІ ГОТОВА ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З СОВЄТАМИ.

ЛОНДОН. — Коли іде про уряд Великої Британії й його відношення до СССР, то справа представляється так, що цей уряд готов тепер до найдальше ідучих уступок, щоб тільки довести до тіснішої співпраці між Британією і Советами. Колиж такої співпраці нема, то тепер, як кажуть є вина тільки по стороні СССР.

ЯКІСЬ НОВІ ПЛЯНИ НІМЦІВ ЩОДО ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН. — Кружляють слухи, що Німеччина виступить по скінченню кампанії на Балкані з якимись новими деклараціями. Між іншим в її новім пляні „нової Европи" має вже бути місце і на польську державу, яка одначе булаб неведика і обіймалаб мабуть ті землі, що входять в склад теперішнього Генерального Ґубернаторства.

СКРІПЛЯЮТЬ СІНҐАПОР.

СІНҐАПОР. — Советсько-японське зближення має на Далекому Сході наразі той наслідок, що британці готуються „на всякий випадок", себто скріпляють у першу чергу свої сили в Сінґапор і на Маляйськім півострові. У звязку з тим прибули до Сінґапор свіжі сили з Австралії.

ПРОТИ БЕЗПОРЯДКІВ.

ЛОНДОН. — Воєнний губернатор Атен заповів, що не покине Греції й подбає, щоб сумні дні Греції скоро скінчились. Наказав населенню поводитись спокійно, бо кожний, що ширитиме безпорядок, буде розстріляний. Положення краю, казав ґубернатор, вимагає послуху і розваги.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ЗМІНИ.

ЛОНДОН. — Британський прем'єр, Винстон Чорчіл, заповів, що дасть незабаром точні вияснення у справі воєнних подій на Балкані. Візвав тих, що домагаються такого вияснення, щоб не тратили голови і розуміли, що він не може балакучістю шкодити тим, що є в боєвих лініях. Так виглядає, що найбільше є критики, зверненої проти Антоні Ідена, міністра заграничних справ, за те, що не збудував сильного фронту з Греції, Югославії й Туреччини. Навіть кажуть, що він готов уступити з кабінету міністрів. Як теж кажуть, що готов бути покликаний на міністра старий Ллойд Джордж, що був при кермі держави підчас минулої світової війни.

ПАПА І МИР.

РИМ. — Папа візвав католиків цілого світу молитись в місяцю травні за світове замирення, будоване на любови і справедливості.

НІЯК НЕ ХОТІЛИ ПІДДАВАТИСЬ ІТАЛІЙЦЯМ.

РИМ. — З того, що пишеться в італійських ґазетах, виходить, що грецьким офіцирам і воякам найгірше приходилось відчувати війну, коли треба було піддаватись італійцям. Вони заявляли, що піддаються тільки німцям, бо італійці їх ніколи і нігде не перемогли. Знову самі італійці розписуються дуже широко про „великі геройства італійських вояків у Греції". При тому подають, що в часі воєнної кампанії останніх днів Італія втратила в вбитих і ранених 6,000 вояків, в чому є 400 офіцирів.

ЮГОСЛАВІЯ БУДЕ ДАЛІ БОРОТИСЬ.

ЛОНДОН. — Таке заявляє югославський уряд на вигнанню, на чолі з ґен. Сімовичом як прем'єром.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Зразок Культурної Праці

Скінчилася серія докладів на українські теми, що були влаштовані заходами Департаменту Східньо-Европейських Мов Колюмбійського університету, разом з Українським Народним Союзом. Проголошуючи ті доклади, згаданий Департамент подав до загального відома причини, чому відбуваються такі доклади, кажучи між іншим, таке;

„На виховних інституціях в Америці спочиває тепер відповідальність, і то така, як ще ніколи, доложити всіх старань, щоб поширити розуміння тих проблєм, до яких треба привязувати серіозну увагу, коли бажаємо бачити світ замиреним і демократичним. Нема щодо цього кращого способу від такого, щоб влаштовувати ряд докладів, які накреслять науково те підложе, на якому виростали проблєми, що їх тепер видвигає Нова Европа, або подадуть, як ті проблєми розвязувати".

З повищого видно, що Департамент Східньо-Европейських Мов Колюмбійського університету взявся за високу і взнеслу ціль допомогти тому, щоби американська демократія мала нагоду дістати в руки ріжнородний науковий матеріял, звязаний з українським народом в Европі й його змаганнями, вважаючи, що українська проблєма є звязана з „новим порядком" в Европі й її замиренням, а ці речі, як відомо, обходять тепер глибоко теж і Злучені Держави. При цьому зазначимо, що справу самих докладів і докладчиків вирішувала управа Колюмбійського університету.

Ось так просто й ясно була ця справа поставлена. Та не такою була вона для ріжних ворогів України і українського народу. Не такою була вона для тих, що не бажалиб собі того, щоб в Злучених Державах була свобода слова й для висвітлення української справи, та щоб така виховна інституція як Колюмбійський університет могла давати нагоду висвітлювати науково теж і ролю України й українського народу в тих змаганнях, що ведуться в світі, а зокрема в Европі за „новий порядок", за те, які ідеї повинні там принятись і запанувати. Та про всі ті перешкоди, звернені проти тих докладів, як і докладчиків, ми в „Свободі" не писали. Та вони були. І звертались навіть і проти самого Департаменту Східньо-Европейських Мов, як і управи Колюмбійського університету. були навіть розсліджування спротивів. Та, що треба особливо підкреслити, ось ті вороги наукової правди та свободи слова, своїм оклеветуванням нічого в Колюмбійськім університеті не осягнули. Навпаки, вони дали нагоду відповідним чинникам пізнати теж і українських людей в Америці, як теж переконатись, що український рух в Европі природний, дуже давний і виходячий з серця і душі міліонів українських людей.

В тому і найбільший успіх докладів на українські теми в Колюмбії.

Нові Ґазетні Завдання

На конвенції ґазетних видавців, що недавно відбувалась у готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку, приявні говорили, що характер і завдання ґазет у нинішню пору змінюються. Ґазета перестає бути лише джерелом новинок, але ступнево стає джерелом мудрости.

Давніше найголовнішим завданням ґазет, зокрема американських, було дістати якнайскорше і якнайбільше новин Ті новини мали бути подані вцілости обективно, себто так, як вони дійсно ділялись, можливо без ніякої домішки субєктивного погляду репортера. Основою ґазет тоді було: годувати мозок людей новими, свіжими фактами. А розчовпування і травлення тих фактів залишалось, вбільшости, самим читачам. Лиш редакційні статті зносились понад ті події і безпристрасно та безіменно синтезували їх та виводили загальникові висновки.

Нині те головне завдання радіо вирвало ґазетам силою з рук. Це радіо нині подає новинки, факти, з цілого світу, в кожну пору дня. Великі наголовки в ґазетах вже втратили свою давню примaну. Бо коли чоловік виходить на вулицю щоб купити собі ґазету, найчастіше знає вже найважніші факти з радія.

Проте ті новини, про які він довідався від радія, не є для нього зовсім вистарчальні. Він хоче знати, які наслідки будуть, яке відношення мають ті поодинокі новини до цілости справ? Він шукає за поясненням новин, за аналізою скомплікованого положення. За індивідуальним поглядом якогось знавця. Що він на це скаже?

Це ще не значить, що погляд, висказаний в пресі якимсь знавцем, читач приймає всеціло, беззастережно. Часто читач читає погляди кількох знавців, які мають навіть протилежні погляди. З тих усіх поглядів він виробляє свій власний і щойно тоді заспокоюється.

Нинішня цивілізація дуже скомплікована. Ми бачимо довкруги себе міліони статичних річей і ріжних діянь. Те все має якийсь змисл, тим усім керують певні закони, якась система. Кожний відорваний факт вміщується в якімсь виразно закресленім образі. Треба лише вміти знайти місце для цього відорваного факту. Ось тут приходить на чергу преса, разом зо своїм новим завданням: не лиш відкривати факти, але помагати їх вставляти в величезну світову „джиг со позл".

Нині живе на землі далеко більше людей, ніж 50—100 літ тому. За часів Юрія Вашинґтона, коли то в Америці відбувались такі важні події, про які ми і нині згадуємо з пошаною, в Америці жило всього кілька міліонів людей, приблизно стільки, що нині в однім Шікаґо. До того комунікація була далеко трудніша, ніж нині. Вістка з одного стейту до другого йшла днями, а нераз тижнями. З Европи вістки доходили впродовж кількох місяців.

Нині в Америці живе 134 міліонів людей. Крім того вістки доходять майже в тій самій хвилині, в якій вони стаються. Та не лиш краєві вістки доходять до найширшого загалу в такім поспіху. Вони доходять в такий самий спосіб з країв полудневої Америки, з Европи, Азії, Африки і кожного кутка на світі. Нераз лучається, що американці знають про те, що сталось в Европі, скорше, ніж самі европейці. Бо коли, наприклад, в десятій годині вечором в Лондоні німецькі літаки розбили якусь частину будинків, анґлійські ґазети цеї новинки вночи не друкують, а щойно вранці. Зате та вістка йде відразу до Ню Йорку, в якім у той час щойно третя година пополудні. Ця вістка відразу йде до друку до вечірних ґазет і за годину-дві американський широкий загал вже про це читає, хоч анґлійський загал довідається про це щойно за кілька годин.

Тих вісток по цілім світі щодня є страшенна маса. Все це звалюється на мозок пересічного громадянина і він шукає в цьому якогось змислу. Бож все це діється в границях певних законів, є впливом певних динамічних сил, певних плянувань. Де всі ці факти примістити? З чим їх звязати? А також — який вплив ці факти матимуть на біг дальших подій і на повставання нових фактів?

Нинішний пересічний читач прагне не лиш виучування фактів, але також їх взаїмного відношення і їх синтези. Він хоче не лиш знання, але науки. Колись він сам міг синтезувати скупі і рідкі новини, які доходили до нього. Він мало потребував чужого помічного травлення. Навпаки, нераз він лютився, коли хтось накидався йому з помочею синтезувати події. Нині він відчуває, що життя таке скомпліковане, навал новин такий великий, висновки і наслідки такі необчислимі, що він хоче і прагне чужої помочи в сортуванні цих новин. Ось тут йому на поміч приходить преса, яка через те сама видвигається на вищий рівень, хоч може з матеріяльного боку менше поплатний.

Українські Кріпаки для Советських Залізниць

Советські залізниці є так званим „вузьким місцем" цілої господарської системи, збудованої, як відомо, після славнозвісної большевицької „пляновости". Мережево залізниць було вже в старій Росії з її безмежною територією від німецького кордону до Тихого Океану наскрізь невистарчальним. Територія СССР відповідає тепер своїми розмірами приблизно старій Росії, але населення цеї території коли вірити советській статистиці, збільшилось приблизно на 50 міліонів. Тим часом довжина залізниць збільшилась номінально на яких 22—30%. Коли навіть припустимо, що відповідно збільшилось і число советських ваґонів та паротягів, то з другого боку не можна забувати, що якість їх, а особливо обслуга, без порівнання гірші ніж в старій Росії. Без порівнання гіршою є й якість самих залізничних торів, шин, порогів і цілого урядження, що провадить до численних чи краще сказати несчислимих, „аварій", на які так скаржиться советська преса.

Катастрофальним р о б и т ь стан советських залізниць та обставина, що ціла советська господарка становить до них без порівнання більші вимоги, ніж це було за царських часів. Колективізація хліборобства повернула його попередній натуральний характер на промисловий. Коли раніше селянин залізниць для свого господарства майже не потребував, та й виробляв самий переважну частину того, що уживав, то колхози тепер без залізниць та інших шляхів получення взагалі не можуть існувати, бо дістають з ріжних центрів все потрібне й непотрібне, від зерна до насіння і штучних погноїв включно. Окремі галузі промислу, коли вірити знов таки советській статистиці, зросли в багато разів в порівнанню з старою Росією, обтяжаючи відповідно залізничний рух, тим більше, що значну частину робітництва треба що дня довозити до фабрик наслідком браку помешкань по містах і інших промислових осередках.

Значно обтяжає і перетяжує советські залізниці безглузда централізація цілого господарського життя держави, що мала перед усім узалежнити національні республики від московського центру. Перевозиться від одного кінця СССР до другого не лише товари, які можна булоб цілком добре виробити на місці, а й пересувається на сотки і тисячі кільометрів такі маловартні і тяжкі будівельні матеріяли як шутро, вапно, дерево і т. і, які, як показується в багатьох випадках, можна набувати в тиж-же самих чи сусідніх районах. Дотичні скарги і доноси советської преси та ріжних орґанізацій лишаються фактично голосами в пустелі. Постанов партійних зборів та „законодавчих" установ відносно розвитку самодіяльности поодиноких республик, областей та районів, що мають тепер дбати навіть про власне паливо для місцевих підприємств, звичайно майже ніде не виконується. Традиційний московський централізм місцевої советської і партійної бюрократії показує себе неперемoжним.

„Ізвестія" з 21. ІІІ. вимагають в передовій статті переведення „боєвої програми залізничного транспорту" зазначуючи, що це необхідно з огляду на „складне міжнародне становище..." Разом з тим часопис дає дуже сумний образ сучасного стану советських залізниць, відомий зрештою з справоздань даних на останній партійній конференції та в часі сесії Найвищої Ради. Великих ілюзій відносно можности „плянової мобілізації" залізничного траспорту навіть самий московський уряд собі не робить. Після советської, дуже сумнівної як відомо, статистики виносив залізничний транспорт в 1939 р. 392 міліярдів тон-кільометрів, в 1940 — ніби 409, а в поточнім році це число має сягати 431 міліярдів тон-кільометрів.

Мобілізація залізничного траспорту має бути переведена в значній мірі шляхом будування нових залізничних ліній, і то з огляду на „складне міжнародне становище", очевидно головним чином на Україні та Білорусі. Деякі докази цього знаходимо і в промовах на V. сесії Найвищої Ради УССР, що недавно закінчилась. Між іншими промовцями виступив також і керманич Головної Управи Шляхів при Совнаркомі УССР, Мечев, (як бачимо з назвиська також „справжній українець") „оповів про величезний плян будування шляхів, який має бути переведений в цім році на Україні, і повідомив, що колхозники Чернигівщини зобовязалися вибудувати залізницю від Чернигова до Новгороду — Сіверського. Будування добрих культурних шляхів обертається в справжній народній рух. Нема сумніву, що плян будовання шляхів в 1941 р. буде виконаний..." Так промовляє московський посіпака в складі „українського" уряду. Але не краще промовляв властиво і пан Бурмистенко, що славословив „вірного сталінця" Хрущова та дбав лише про те, щоб накази Московщини України виконувала як найпильніще, тому й про цілу сесію Найвищої Ради УССР нема властиво чого казати.

Щодо пляну будування нових залізничних шляхів, то незалежно від того, чи він буде справді виконаний, чи лише на папері, найбільш цікавим і характеристичним є те, що й „новий рух будування залізниць" розпочався, як і стахановський, семиволосовський та деякі інші „рухи", також на Україні. „Рух" цей значить в дійсности ніщо інше як те, що колхозних кріпаків на Україні буде гнатися разом з жінками і старшими дітьми будувати без окремої заплати ближчі залізниці та інші шляхи получення, потрібні червоній армії для здійснення плянів московського імперіялізму. Але поразок цим не оминеться.

К. Волинський, (Женева).

Ґібральтар чи Близький Схід?

До завдань німецької воєнної машини належить теж і викликування замішання в рядах противників. Німецький ґенеральний штаб має пропаґандний відділ, який працює дуже близько з націстівським міністерством пропаґанди д-ра Ґебельса. Перед важними потягненнями німецької армії, німці пускають завжди в рух пропаґандну машину, щоб створити замішання на противній стороні й відвернути увагу від того місця, на яке готується удар.

Від кількох днів кружляють поголоски, що німці зажадають від маршала Петена та ґен. Франка дозволу на перевіз німецьких військ через неокуповану Францію та Еспанію в напрямі Ґібральтару. Та так є, що вздовж французько-атлянтійського побережжа іде залізниця, що лучить Париж з Еспанією. Ця залізниця тепер в руках Німеччини. Отже, німці не потребувалиб аж просити дозволу маршала Петена на перевіз своїх військ. Та мабуть ось ті поголоски, що є безпосередно чи посередно контрольовані німцями, мають певну ціль. Вони хочуть стягнути увагу Анґлії на Ґібральтар, себто заставити Анґлію стягнути велику частину її середземноморської фльоти до берегів Еспанії, щоб тим ослабити анґлійців на сході.

Тепер іде Німеччині про Близький Схід. Іде про Ірак, де минулого тижня анґлійці висадили військові відділи в пристані Базра. Німецькі офіціяльні чинники схарактеризували цей акт як „типовий британський акт насилля".

Як відомо, Ірак має багаті джерела нафти на Близькому Сході. Нафтові поля в Мозуль є дуже багаті в нафту і відомі з цього на цілий світ.

Німеччині треба мати необхідно на довшу мету більші запаси нафти та ґазоліни для порушування її кольосальної воєнної машини. Так звані синтетичні вироби дуже коштовні. Тому то Ірак був би неоціненою здобиччю. Та він потрібний не тільки для Німеччини, але також для Анґлії, бо звідтам анґлійці постачають бензину для своєї фльоти та механізованої армії на цілому Близькому Сході.

Та судьба Іраку мабуть не рішиться в самому Іраку, а буде вислідом боротьби за Суез. Якщо Суез впав би, положення Анґлії на Близькому Сході сталоб незвичайно критичне. То Анґлія і цілком певно боронитиме Суезького каналу всіми силами. Гітлер хотів би вдарити на Ірак через Туреччину, а може навіть через Україну й Кавказ. Ось тому німці пробують змусити Туреччину до „згоди". Британії помагає в теперішньому нещастю те, що здержано німецько-італійську офензиву на египетському пограниччі. Коли анґлійці зуміють здержати ці сили довше, Гітлер буде змушений шукати іншої дороги до Суезу. До цього він не має багато шляхів до вибору, лиш через Туреччину. Довший і небезпечніший шлях іде чероз Україну, Кавказ і Ірак.

ТВОРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.

У Львові вийшли з друку твори Ольги Кобилянської: „Земля" і „Оповідання". Письменниця писала до них вступне слово.

ВОЛОДИМИР ТАТОМИР

НА ПОДІЛЬСЬКИХ ЛАНАХ

Оповідання з часів визвольних змагань.

(8)

Повеселіла й Ярина.

Довго видужував Йосип. Вже й половина зими минула, а йому тяжко було підвестися, на ноги станути. Зате на серце мов та благодать упала. Після трудів, боїв, тяжких походів одпочивав натруджений хлопець під оком коханої дівчини, як дома коло матусі дорогої.

Забув свої страждання.

— Ярино, серце моє! Доля нас знову злучила!

— Яж так і знала. Яж казала!

І ясна головка дівчини спадала на груди Йосипові. Обоє застигали в німих щасливих обіймах і за цілий світ забували...

*

Йосип ходив уже по кімнаті. Набирав сил і тішився, що здоровля верталося. Зі своєї Ярини очей не зводив.

Сиділи за столом, балакали про бої, за Київ, про недолю галичан і про останні події.

— Чому, коханий, т а к е страшне горе постигло наш край?

Нема відповіді.

— Де наша сила? Одні в могилах, інші по тюрмах. Лічниці повні наших. Де наша сила?

— В народі!

— Хібаж народ не встав?

— Не всі, і не враз!

— Довго ще ждати!

— Доки між нами єдности не буде...

Розмови їх зливалися з піснею жалю і скарги над недолею країни. Йосип веселими споминами із своїх воєнних переживань переплітав поважну балачку, і так їм гарно сходив час.

Під вечір загостило до них декілька хлопців із села. Увійшли, привиталися з Яриною, з Йосипом, почали розказувати останні новини.

— Денікінці села грабують!

— Людей убивають!

— На галичанах помсти шукають!

— Народ гнівом кипить!

— І нам пора вже за своє вставати!

— В селі мов у вулії гуде. Весни ждуть!

Розказували про те, як громада самосуд зробила над сільськими пяницями, що допомагали Кaпачову Ярину схопити. Але це не єдиний їх гріх: грабунки в околиці, розбої, крадежі, а то й убивство. Все це діло тих пяниць. Нарешті людям терпцю не стало. Їх громадою судили й у ліску за селом постріляли.

— Собакам — собача смерть!

Дивне-дивне твориться на нашій Україні. Не тільки ворґ нас розшарпує, а і свої неславу, нечесть приносять.

*

А село своїм життям жило.

Із клунь доходив лускіт ціпів. Молотили і як стій ховали, щоб у руки грабіжникам не досталося. Молодиці, дівчата за кужелем пісень заводили, про повстанців дива-казки розказували, споминами кидали, милою згадкою про галичан, і все жартами переплітали.

Хлопці по клунях — про повстанців між собою шептали.

Та робота йшла. Хоч непевні, бурхливі часи, — від праці не втечеш. Робити все треба, за нею і біду забуваєш, і скорше час проходить.

Аж тут нараз селом — вереск, крик понісся:

— Москалі! Денікінці в селі!

Кинули люди роботу. Ховають, хто що може. Жінки що молодші й дівчата по коморах сидять. Та в хатах уже наїздники ґаздують — розпиті, оброслі кацапи. Розбивають і нищать усе, що під руки попадало. Збіжжя лежить розсипане по садибах, з вітром піря з подушок летить. Худобу забирають. Хто не встиг з кіньми втекти в яр — той мусів уже на все розстатися з ними. Хто під руки попадав — били. Ні старого, ні малих не жаліють. Дівчат послуху нагаями вчать.

Крик, вереск по селу, що крий Боже. А люди немов голови потратили. Не знають, що рятувати, себе, чи достатки.

Ввірвалися до Мусія в хату.

Як укопаний став якийсь офіцир — узрівши красуню в хаті.

— Красавіца, хахлачка! — і хотів дібратися до обличчя, але Ярина відскочила, мов від гадини.

— Геть! — стрибнула за двері й засунула замок.

Алеж гримнули раз і другий, і подалася слабка засува.

— Он ти бач яка! — із злістю вигукнув офіцир, входячи в хату. — Кого ти тут собі ховаєш?! — Дивиться: галицькі зубчатки, відзнаки на рукавах.

— Ґалічан...

Але грізний Йосипів погляд приневолив його змінити тон балачки. Денікінець підійшов до Йосипа й зажадав документів.

— Я не обовязаний висвідчуватися перед вами!

— Так, ми вас должни[22]) арестовать!

(Дальше буде)

[22]) Должни — рос. вислів: повинні, мусимо.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ІМІҐРАНТИ В КАНАДІ

(З канадійського часопису „Українські Вісти").

У цій статті подаємо до загального відома спомини й оповідання п. В. Єлиняка.

Родився я 22-го грудня, 1859. р. Мій батько називався Стефан, а мати Явдоха з роду Штефурів. Наше село Небилів лежить у калужському повіті й мало колись 600 нумерів (хат). Коло села перепливає річка Лімниця, що впадає до більшої ріки Дністра.

Нас у родині було шестеро душ: мій батько Стефан, мати Явдоха, я Василь, їх найстарший син, моя сестра Анна, що вийшла за Петра Чичака й двох моїх братів: Іван і Петро.

З нашого майна в родині, то може було всього три морґи поля. Мали ми одну корову, пару биченят і чотири курки. Більше ми не мали нічого. Відтак то всьо пішло за татів довг. Бо вони взялись сильно до роботи, десь мали зігрітися, напилися води, дістали задуху й поклигали якийсь час, а вкінці вмерли на 54-тому році життя, коли мені було тоді може 12 літ. А мама вмерли у 56-тому році життя, коли мені було 18 літ.

До школи я ходив може три роки. Але яка то тоді була школи. Вчив мене вчитель у своїй хаті, що був також і дяком і громадським писарем на шість сіл і там обробляв коло 30 морґів поля. Ще мав у своїй хаті громадську касу. Дуже часто його вдома не було, а виручувався в науці хлопцями, що вже їх трохи підучив, як пр. Іваном Глущаком, чи Стефаном Чичаком. До школи ходив я лише зимовою порою. Нас у школі було найбільше 15 дітей, часом лише 10, а то й 6 дітей усіх, бо школа тоді не була примусова. Зачинали ми науку „Отченашем" кликнувши, відтак читали друковане. Зі школи я навчився читати друковане, та писане читати я не міг. Відтак я й друковане призабув читати, але тут в Канаді я пригадав собі і тепер часто перечитую собі „Українські Вісти", часом „Світло", календарі, а давніше то читав ще жовківського „Місіонаря". До школи ходив лише в зимі, а від весни, як зазеленіло, аж до пізної осені я пас корову свою й сусідські від 8 до 10 коров. За кожну давали мені на рік два ринськи.

В дома жили ми найбільше кукурудзою. Вона в нас не родилася, але аж у Румунії. До Румунії було нам може з 9 галицьких миль, а від мадярської границі були ми віддалені коло 6 миль. Мих. Романюк ходив до Сіґоту за волами, щоб собі їх купити. Земля в нас родила овес, от на фіт зависокий, а може й вищий. Коли не далося гною під овес, то годі було його нераз і серпом взяти. Кромі вівса ріс у нас і ячмінь, трохи жита, а пшениця десь-не-десь, дуже мало. В зимі їли ми найбільше бараболю, капусту, а біб і фасолю купували, лише горох у нас ріс. Їли вівсяний корж, кулешу з кукурудзи, нераз і змерзла була. То мене й до Канади вигнало. Боже, Боже мій! Як то колись тяжко жилося!

У війську я не служив. При поборі казали, що в сухий рік вродився, такий щуплий був я і малий. А одружився на 23-му році життя. Моя жінка була з роду Рожків і мала тоді 18 літ. За жінкою взяв я три морґи поля, одну корову й сто ринських. Вона була в батьків одиначкою й тому я пристав до тестя. Священиком у нашому селі був о. Николай Малецький. Душпастирював у нас 30 літ. Мав тоді до 70 літ. Спорядив село так, що жидшинкар забрався зі села, а коршма опустіла. Шлюб коштував мене 9 ринських. Була співана Служба Божа, парастас й посвяченя дому. А сім ринських заплатив я за позволення від єпископа, бо моя жінка була мені трохи кревною.

Перед шлюбом випитував нас священик молитву й катехизм. Я знав усьо. А жінка щось там невиразно сказала в молитві якесь одне слово, але відтак добре сказала. В нас мусіла молодь всьо знати. Інакше священик не дав шлюбу, доки всього не навчиться. Шлюб взяли ми в неділю. На головах мали ми позолочені вінці при шлюбі. За них платили ми до церковної каси 5 шусток. По службі Божій відбулося посвячення хати, а відтак була весільна гостина. Був присутний священик, війт, паламар, дяк, кревні й знайомі. Хоч я мав вуйків музикантами, то музики не було, бо священик не позволив. Але вечером, коли вже не було священика, то молоді завели музику, кажучи: „Не стоїмо Вам, пан-отче в ласку, коли Ви нам посвятите паску". Рано був священик трохи невдоволений за цей непослух, але щож, молоді мусіли гуляти. На весілі була чвертка пива, що коштувала три і пів ринського. Я тоді з цікавости взяв на палець пива й покоштував, але воно було гірке й тому я сказав до тестя: „Як ви такий гірчак пете?" Рано, по шлюбі жінка пішла садити в поле бараболі, а я поїхав биченятами возити гній.

(Дальше буде).

Торговля.

— Купіть, пане годинник.

— А чи він ходить?

— Чому не ходить? Ще як ходить. Він вже десять разів злетів по сходах з другого поверху на перший і фурт ходить.

— А хтож його скидав з гори на долину по сходах?

— То мене скидали, а годинник був в моїй кишені, то він летів разом зі мною.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Конвенційні Проекти

[19]

Братство св. о. Николая, відділ 106. У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл., ухвалило одноголосно на зборах з 23 березня подати конвенції під розвагу такі точки:

1. Пропонуємо, щоб усіх членів, що платять до У. Н. Союзу 35 літ або більше, перевести на безплатне продовження аж до їхньої смерти.
2. Членам, що взяли в У. Н. Союзі позички на їхні грамоти, щоб знизити відсотки.
3. Як можливе, щоб У. Н. Союз покривав бодай частинно відділові кошти за салі, в яких відділи відбувають місячні збори.
4. Щоб відділовим предсідателям і касієрам платити з каси У. Н. Союзу якусь місячну нагороду за їхню працю.
5. Бажаємо, щоб той самий уряд був вибраний і на далі, бо він добре веде орґанізацію і добре нею господарить.
6. Щоб конвенція відбувалася дальше що чотири роки.
7. Змінити § 8 так, щоб право вибирати делеґата мали лиш такі відділи, що мають 50 членів або більше, бо відділ, що має менше як 50 членів, не вплатить до конвенційного фонду стільки, щоб покрити кошти делеґата.

Бажаємо конвенції і всім делеґатам якнайкращого успіху в нарадах.

ЗА БР. СВ. О. НИКОЛАЯ:

Василь Любас, предс.;
Г. Дацьків, секр.;
В. Єдинак, касієр;
Гавриїл Дацьків, делеґат;
Осип Коцовський, делеґат.

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що бути влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(2)

Трипільська культура та її сліди в житті українського народу.

Сліди тої культури на Україні перший відкрив археольоґ Хвойка в Трипіллі (Київщина) тому й та культура дістала назву трипільської культури. Нині знані вже сотки гробовищ трипільців, густіше розкинені на захід від Дніпра, рідше на схід. Культура трипільської людности **стала першою основною верствою української культури,** бо нині є науково доказано, що та людність широкоголовців перетревала на тих самих місцях аж до наших часів та дала перевагу в українськім народі. В матріярхальній та рільничій культурі трипільців найдено пояснення неодного явища нашої народньої культури, а також розвязку неодного корисного та шкідливго в українській ментальности.

Напевно залишкою матріярхального суспільного устрою трипільців є окреме становище української жінки. На Україні ні за протоісторичних поганських часів, ні вже за історичних християнських **жінка не була невільницею,** тільки людиною рівною мущині. В народнім українськім побуті жінка властиво веде дім, що й висказне в народній пословиці: „Жінка підтримує три угли хати, а мущина четвертий". В найстаршім українськім праві Руської Правди, яке відзеркалює прастаре звичаєве право українського народу, жінка є повноправним горожанином. На ню з уряду по смерти батька переходить опіка над дітьми та їх батьківським маєтком. Жінка може виступати в суді, дочка має право до батьківського маєтку.

Матріярхальною первісною культурою українських прапредків дається пояснити **мягкість староукраїнського права,** яке приміром не знало цілковито кари смерти, тільки грошеві кари та прогнання з краю саме в тій історичній добі, коли інші народи стосували кару смерти за невеликі провини.

Елементи матріярхальної культури передісталися й до **української мови,** яка є індогерманського походження, отже вже з другої культурної верстви. Приміром слова жіночого роду „дружина, людина" означає не тільки жінку, але й мущину в українській мові. Ціла низка мужеських іменників має жіночі окінчення приміром: дедя, воєвода, а **навіть само слово „мущина".**

Первні жіночої культури помітні в **народнім мистецтві.** Головна увага звернена не на монументальність самого предмету, тільки на вельми старанну та багату декораційність, на живу гру красок підібрану з великим смаком.

В **народній словесній творчости** переважає чуттєвий елемент, жива фантазія та величезна кількість порівнань з природи над елементом розумовим та описовим.

В щоденній поведінці українця (очевидно незіпсутою модерною міською культурою) характеризує свого роду природна ґрація у формах, випереджуюча ввічливість та вельми складна ритуальність при всяких нагодах щоденного життя прим. весіля, хрестин, похорону, Різдва, Великодня, обжинок то що.

Жіночі елементи слідні у вдачі українця — **вибуялий індивідуалізм,** образливість, впертість при своїх поглядах; в більшости випадків все те теж оперте не на льоґічних, тільки чуттєвих підставах.

Стара традиція аґрикультурного народу зберіглася по нинішний день в колядках та щедрівках українців, з яких багато доісторичного походження. Все повторюються мотиви про господаря та господиню, про стоги збіжа, про воликів. Рідше натомісць про коня, який є пізнішого індоґерманського походження.

Запримічу, що все сказане є характеристичними чертами побутового життя виключно українців, не має їх у росіян.

Теорія трьох культурних кругів Копперса та Шміда.

Два австрійські світової слави етнольоґи Копперс та Шмід уложили теорію так званих **трьох** культурних кругів, які по їх думці не тільки визначують характер новочасних націй, але також надають біг цілій всесвітній історії. Першим культурним кругом є тотемістичний круг ловців та надморських рибалок з абсолютом провідником на чолі.

Другий круп це круг примітивно-рільничої культури з матріярхальним суспільним устроєм. Третій круг це круг скотарсько - номадської культури з патріярхальним суспільним устроєм. Кожний з тих трьох кругів був витворений фізично та психічно окремою расою, одначе раз витворившись передає він ту психіку та життєвий досвід належних до нього людей з покоління на покоління. Словом даний культурний круг консервує ментальність своєї раси і міняти їх приходиться дуже важко. Найлекше це може статися через сильну домішку людей іншого культурного круга. Звідси й взялися психіки та спосіб поступовання поодиноких рас та приналежних до них народів.

Ловецький круг має в собі характеристичні черти хижака. Люди того культурного круга скриті, вроджені завойовники. В примітивнім громадянстві батько все був абсолютом а родина неупорядкованою примітивною комуною. **При суспільнім устрою** той тип витворює деспотичну владу та все до неї під ріжними формами повертає. Суспільність фаталістично піддається деспотови, що шле її на найбільші жертви. Річ природна, що народи того типу є державно-творчі. Народом того типу культурного круга є приміром росіяни.

Люди матріярхально-хліборобського круга знаменні великими артистичними спосібностями. Вони люблять продукувати та насолоджуватися життям. При вищім ступні суспільного розвою народи приналежні до того культурного круга витворюють демократичну владу. У людей того круга є великий нахил до індивідуалізму. Право у тих народів людяне, мягке, вони є толерантні для поглядів другого. Державна влада у них через те слаба, а народи того круга є на загал мало державнотворчі. Народом того типу культурного круга були греки, а Гердер бистро підглянув подібні прикмети у українців.

(Дальше буде).

КОНҐРЕСМЕН ДАЙЕС
(у карикатурі).

НІМЕЦЬКІ ПАНЦИРНИКИ СИЛЬНО ПОТЕРПІЛИ

Відзначено двох британських летунів за те, що вдарили тяжкими бомбами оден з двох німецьких дреднавтів, що знаходяться у французькій пристані Брест. Це Шарнгорст і Ґнайзенав. Виходить, що вони вже нездатні до морської боротьби.

ЗА СВОБОДУ ПЕРЕКОНАНЬ СЕРЕД УЧИТЕЛЬСТВА

НЮ ЙОРК. — Міська шкільна рада на своїм засіданні опрокинула внесок, щоб всі нюйорські учителі, в числі 40,000. зложили писемні заяви, що ніколи не належали до комуністичної, фашистівської, чи націстичної партії. Рада стала на становищі, що в учительськім складі є лиш малий відсоток підривних елементів. Тому не можна змушувати величезну більшість до складання заяв, які може дехто пояснювати, як обмеження свободи політичних переконань.

НАЦІСТИ В ОБОРОНІ ФОН ВЕРРИ

БЕРЛІН. — Асошієйтед Прес подає, що німецькі урядові кола заявили, що добре зробив німецький летун, барон фон Верра, що втік з британського полону в Канаді, а потім зо Злучених Держав, не зважаючи на поруку в сумі $10,000. Це був „бизнес", бо „воля" коштувала десять тисяч долярів. На те, кажуть націсти, не може нарікати уряд Злучених Держав, бо Злучені Держави перестали придержуватись міжнародного права і фон Верра не міг надіятись, що до нього буде застосоване таке право, та що він не буде виданий британській владі.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

У ТЕПЕРІШНЬОМУ СЕЗОНІ

можна ДЕШЕВО НАПРАВИТИ СОБІ СТАРЕ ФУТРО, АБО ПЕРЕРОБИТИ ЙОГО НА НОВИЙ ФАСОН, АБО ЗРОБИТИ СОБІ НОВЕ „НА ОРДЕР".
(в разі потреби на догідні сплати).

Приймає футра на літний переховок у холодільнях за повною гарантією.

SCARFS, CHOKERS, JACKETS, SAMPLE COATS ЗАМОВЛЯЙТЕ В ВІДОМІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КУШНІРСЬКІЙ ФІРМІ

JULIUS KUSSOFF and SONS

315 — SEVENTH AVENUE (6. поверх)
У НЮ ЙОРКУ
(ріг 28. вулиці, при догіднім доїзді собвеями)
Відкрито від 8:30 рано до 6. веч. Хочете зайти пізніше, телефонуйте: CHickering 4-3575.

ПАСАЙК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОС. ПАРОХІЯ СВ. ВОЗНЕСЕННЯ
улаштовує

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

В НЕДІЛЮ, 27. КВІТНЯ (APRIL 27, 1941)
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 47 HOPE AVENUE.
Початок у год. 12. впол. (зараз по Службі Божій). Вступ вільний.
Отсим запрошує Вас прибути на це традиційне свято —
94 Уряд Парохіяльний.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ БИЗНЕСМЕНІВ В НЮ ЙОРКУ

має велику честь запросити отцею дорогою українське громадянство, усіх бизнесменів, професіоналістів і молодь як з Ню Йорку так і з околиць на

ПЕРШИЙ БЕНКЕТ

— і —

ВЕЛИЧАВИЙ МАЙОВИЙ БАЛЬ

:——::——: що відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, 25. ТРАВНЯ (MAY 25, 1941)

У ДВОХ ПРОСТОРИХ САЛЯХ ВЕБСТЕР ГОЛ, 115-119 ІСТ 11. ВУЛИЦЯ
В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

БАЛЬ ВІД ГОД. 5. ПОПОЛУДНІ ДО 2. РАНО. — БЕНКЕТ ВІД ГОД. 6. ВВЕЧІР.

До танців будуть приґравати аж дві першорядні Оркестри без перестанку! В програму Бенкету входять сольові й музикальні атракції і інші несподіванки.

ВСТУП НА БЕНКЕТ І НА БАЛЬ $2.50 — ВСТУП НА САМИЙ БАЛЬ ЛИШЕ 40 ц. (включно з текс.)

Білети можна вже дістати в домівці С. У. Бизнесменів; в „Свободі", 83 Гренд Ст., Джерзи Сити, Н. Дж.; та в слідуючих нюйорських підприємствах: П. Стасюк, 124 Перша Аве.; Гладун, 166 Аве. В.; Ніколас Кафетірія, 29 Купер Сквер; Наш Базар, 151 Аве. А.; Дореті Бюті Шап, 433 E. 9. Ст.; Стефіс Бюті Парлор, 316 E. 6. Ст.; та в друкарні Кулинича, 418 Іст 9. Ст.

Старайтеся за білети завчасу, бо це буде такий Бенкет і Баль, яких досі в Ню Йорку ще ніхто не уряджував. Щось нове, гарне й веселе! Приходіть усі, старші і молоді!

За повне вдоволення ручить Комітет.

АДРЕСА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ БИЗНЕСМЕНІВ: 53 ST. MARKS PLACE, NEW YORK CITY
Tel.: ALgonquin 4-5718

СЛАВНА ЛОНДОНСЬКА КАТЕДРА ЗБОМБАРДОВАНА.—Світлина, переслана каблем з Лондону, показує знищення, яке зробили німецькі бомбери в Катедрі Св. Павла в Лондоні підчас одного з найстрашніших рейдів на британську столицю. Бомба пробила дах у північній частині будівлі. Церква тепер закрита.

Футра Михайла Туранського

Great Persian Lamb Selection

A new and large selection of Persian Lamb skins now on hand which have just arrived in a large variety of charactered curls and at varied prices to meet every woman's need and budget.

Here is an opportunity to get your winter coat made at special summer rates.

Custom made coats to your individual measurements to select from newly styled models for the 1941-1942 winter season. Each bundle of Persian Lamb Skins matched for a perfect coat by our experts.

Select your style and bundle of skins and we do the rest, assuring you of a lovely finished coat.

A small deposit is all that is needed to hold your fur coat until the Fall. Gradual payments can be made during the summer months to comply with your budget.

Come in now while the selection of skins is varied.

Your old fur coats need attention at this time. Come in for remodel estimates which are gladly given without any obligations. Remodel your coat now at special summer rates.

We will gladly call for your coats, when convenient for you, to have them stored in our Cold Storage Vaults where they will be protected against summer heat, moths and theft.

Call our office and a convenient day and hour will be arranged for the pick up. No extra charge for our messenger service.

Gain confidence in your furrier. Come in for reliable estimates and prices.

MICHAEL TURANSKY

350 - 7th Avenue, New York, N. Y.

Bet. 29th & 30th Sts., Lackawanna 4-0973

16th Floor Daily to 6 P.M. Saturday to 3 P.M.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Шевченківський концерт.

Місяць березень, це місяць нашого генія Тараса Шевченка. В тім місяці Шевченко прийшов на світ і кожна свідома українська громада вшановує цю подію святом у честь Кобзаря України.

При кінці минулого березня і наша бостонська громада, яка не забуває за ту подію ніколи, вшанувала Тараса Шевченка відповідним концертом і згадала його „не злим, тихим словом". По Службі Божій, о. Каськів відправив в місцевій укр. прав. церкві панахиду за упокій душі Шевченка і виголосив при тім відповідну до хвилі проповідь.

По полудни в церковній галі відбувся святочний концерт, на якім вступне слово виголосив о. В. Каськів, зясувавши приявним ролю Тараса Шевченка для українського народу, та представивши їм, що булоб сталось з Україною, якби вона була не видала з себе такого великого генія.

Далі молодечий хор під проводом о. В. Каськова відспівав вязанку пісень зо словами, взятими з творів Шевченка. Деклямації виголосили: панна Анна Попович і Теодор Вон, виконавши довгу поему Т. Шевченка „До Основяненка". Деклямації випали дуже добре. Після того знов співав хор. Святочну промову виголосив гром. Н. Давискиба та в ній змалював ті великі терпіння, які переносив Тарас Шевченко за свій поневолений нарід, бажаючи йому виборотя волю. Хоч вороги українського народу замучили його в відносно ранньому віці, проте його пророчі слова залишились для нас до нині і є для нас дороговказом для дальшої боротьби.

Другу частину концерту заповнила шкільна дітвора, якої появу зустрічала публика з великою радістю, бо дуже мило було дивитись на маленьких діточок, що так гарно щебечуть по українськи. А що найбільше захопило приявних, це виголошена більшими і меншими школярами ціла біографія Шевченка, від малого хлопця, до смерти. Отець Каськів немало напрацювався приготовляючи тих хлопців до цеї деклямації. Діти зо своїх завдань вивязались дуже добре; за що дістали рясні оплески.

В дальшій програмі знов церковний хор бездоганно відспівав кілька пісень. Цей хор існує вже чимало літ, тому добре зіспіваний і вишколений. Тут слід додати, що родичі добре зробилиб, якби до того хору присилали якнайбільше своїх дітей, аби вони призвичаювались до українського слова і народнього мистецтва, яке своєю красою перевищає чимало інших.

Цього року Шевченківське Свято випало навіть краще, ніж минулих років, бо люди заповнили вщерть галю, а серед них була половина родженої тут молоді. Це перший раз, що молодь так відчула, хто вона, яких батьків і піддержала тих своїх батьків в їхній праці. Гром. Давискиба, подякував приявним за чисельну участь і українським національним гимном закінчено свято.

Н. Давискиба.

ХОРВАТСЬКА АРМІЯ

БЕРН. — Хорватське радіо подає, що „вільна Хорватія" формує „нову армію" з річників 1918, 1919 і 1920 та з офіцирів - хорватів, що служили в югославській армії. Та армія має бути сформована і витренована „на німецький лад".

В суді.

Суддя: — Не крутіть, ліпше признайтеся, що вкрали ту пару коней!

Злодій: — То неправда! Як хочете, то перешукайте мене.

БОЛІНІГ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болючі ноги, флебітіс (запалення жил), напухлі або болючі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими европейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в понеділки і четверги від 1. до 8:30 ввечір. Нема урядових годин у неділі.

Dr. L. A. BEHLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ.

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол.; від 6 до 8 ввечір.
В неділі згідно з умовою.

ГОСТРІ Й ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

Недуги крови, шкіри й нервів, забурення шлунка й кишок, гемороїди („пайлс") і інші занедужання відходової кишки. Загальну слабість, сіятику, артрайтис, ревматичні стани, забурення нирок і міхура і інші хронічні недуги чоловіків і жінок лікується. Розсліди крови, аналіза урини й лучі екс запевняють правильну діягнозу й належне лікування. Мої методи модерні. Заприскується сироватиці і щепиться, коли це вказано. Приходіть нині для екзамінації й дайте мені нагоду пояснити вам ваше недомагання.

МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ $2.00

DR. LOUIS ZINS
(29 літ приватної й шпитальної практики)
110 E. 16. STREET, NEW YORK, N. Y.
Bet. Union Sq. & Irving Pl.
Щоденно від 9. год. рано до 8. год. веч.
У неділі й свята від 9. рано до 2. пополудні.

ДЛЯ ДОБРА НАШИХ КЛІЄНТІВ.

Для всіх тих, котрі зголошуються до нас у справі якоїнебудь услуги, ми маємо в себе досвідчену паню, яка є нашою асистенткою.

Її обовязки є всілякі, іноді надзвичайно важні. До наших старань вона дає своє жіноче чуття, яке викликує у всіх наших гостей щире признання і прихильність.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — Phone: Bergen 4-5989
34 E. 25th St., Bayonne — Phone: Bayonne 3-0540

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ОКАЗІЇ ДО НАБУТТЯ

62-АКРОВА ФАРМА, дім на 8 кімнат, електрика, близько озера й фабричного міста, всіляка машинерія, барна, курники і інші будинки, 4 корови, 2 коні, дріб. Ціна $3,700, готівка $2,000.

36-АКРОВА ФАРМА, новий дім на 6 кімнат, всі уліпшення, 10 акрів лісу, річка, будинки, 35 миль від Ню Йорку. Ціна $3,400, половина готівкою.

2 АКРИ І ГАЗОЛІНОВА СТАЦІЯ, „бар & грил", галя до танців, ставок до пливання, 6 „кабін", дім на 5 кімнат, всі уліпшення. Тому що властитель самотний і хворий, продає тано за $7,000. Половина готівкою.

Маю великий вибір фарм, молочарських і курячих і інших інтересів позаміських. Голоситись до: 93-4

JOSEPH BEKARCIAK,
212 Franklin St., Brooklyn, N. Y.

Неприятель Ревматизму

SIR MIZAR

Випробоване средство на Ревматизм і перестуду, біль в руках, ногах, крижах, зимно в ногах, а поза скірою якби муравлі лазили. Ті недуги уступають по ужиттю „МІЗАР". Великий слоїк коштує $6.25, Малий $4.25. — Належитість висилайте разом з замовленням на адресу:

SORKO MEDICINE CO. Dep. S.
5536-W. Division St., Chicago, Ill.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЕВРОПЕЙСЬКІ ЧАЇ:

Ч. 1.—ГРУДНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на кашель і продихові подражнення внаслідок простуди.
Ціна $1 за пакет.

Ч. 2.—ШЛУНКОВИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на шлунок і кишкові недомагання: газ і згагу, спричинену надміром квасу в шлунку й часове затвердження.
Ціна $1 за пакет.

Ч. 3.—ДЮРЕТИЧНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять від запору сечі, принагідного подражнення міхура й сечового проводу, та болі крижей від простуди.
Ціна $1.75 за пакет.

Посилайте свої замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73 St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.—Екзамінація $2.00.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, НЕРВІВ і ШКІРИ, жолудка, нирок, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухнення железів.
ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ
НА БАЖАННЯ X-RAY
Поради Даром.
Екзамінація і Бадання Крові $2.00.
ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гонорар приступний

Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.
ГОДИНИ днями: від 9 рано до 7:30 вечером. В четвер від 9 до 4. Неділями і святами від 10 до 1.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір. В неділі згідно з умовою.
718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.
(near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. ——— $295.00

Все, чого треба, з вийнятком оділння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 287. Ризиковна гордість.

В першій хвилині дівчина відрухово хотіла закликати помочи Тарзана. Краще бути вязнем Тарзана, ніж жертвою отсих дикунів, думала вона.

Але заразже відозвалась у ній гордість. Ні, думала вона. Сама власними силами вона визволиться з рук тих дикунів. Та вона помилялась.

Тимчасом Тарзан далі робив розшуки за Томом, який в ту пору був далеко від Тарзана, так що всяка поміч йому була виключена.

Саме Том, побачивши великого льва, з переляку почав перед ним утікати. Але по дорозі зачепився за корінь і впав...